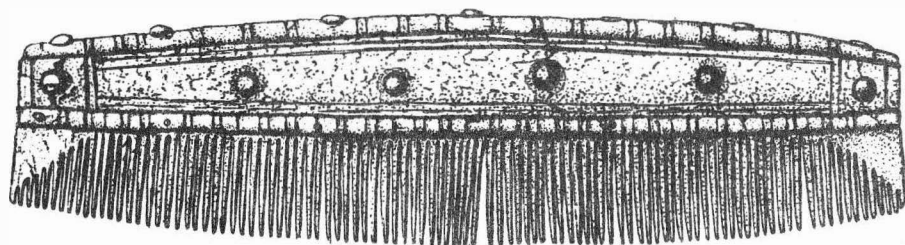

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1988

BRNO 1991

Z historických relací tedy není možno usoudit na dobu vzniku sídla, zdá se však, že zde již sídlil Jindřich z Nevojic. Ještě staršímu založení nasvědčuje vazba na kostel románského původu. Podobně nejde rozhodnout o zániku. Stalo se tak nejspíše počátkem 16. století po připojení Nevojic k Bučovicím. K "Hrádku" nelze prozatím přiřadit relaci žádnou.

L i t e r a t u r a :

Nekuda, V. - Unger, J. 1981: Hrádky a tvrze na Moravě. Brno.

Oberflächenuntersuchung der Fortifikation in Nevojice / Bez. Vyškov /. Der Herrnsitz befindet sich im Pfarrreigarten oberhalb der umgebauten romanischen Kirche. Sein unregelmäßiges Areal /33 x 40 m/ ist in den Läng eingeschnitten und von einem Umlaufgraben begrenzt, der eine Breite bis von 22 m erreicht. Die Oberfläche ist ohne jedwede Mauerspuren und um 4 m tiefer, als der Südraud des Grabens. Die zweite Fortifikation /"Hausberg"/ liegt 800 m westlich von hier. Es ist dies ein ovaler Hügel, der vom aufsteigenden Terrain durch einen Graben getrennt und von Terrainterrassen umsäumt ist. Jindřich von Nevojice wird im J. 1355 angeführt, die Feste ist erstmals im Jahre 1406 erwähnt. Sie wüstete scheinbar in der 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts. Über die Lokalität "Hrádek" /Hausberg/ liegen keine schriftliche Nachrichten vor.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM FORTIFIKACÍ V KOBEŘICÍCH /okr. Vyškov/

Miroslav Plaček, Hodenín

/Obr. 31, 32/

3 km jv. od Kobeřic poblíže rybníku Horáček stávala zaniklá středověká osada Mezilesice, při níž jsou v místě zv. "Zámčisko" dochovány stopy opevněného feudálního sídla. V literatuře je tato lokalita dostatečně známa /Červinka 1942, 77; Nekuda 1961, 65; Šaurová 1961-1964, 98 a 99; Nekuda - Unger 1981, 151/. V písemných pramenech se ves objevuje od r. 1210 jako majetek zábrdovického kláštera do r. 1531, kdy byla ves i tvrz již pustá /CDM II, č. 48; ZDB XXIV, f. 8, č. 36/. Schématický půdorys mazilesického sídla obsahuje Červinkův rukopis a asi omylem je uveden pod heslem Kobeřice u V. Nekudy a J. Ungera /1981, 150/.

Tvrziště je situováno na konci klesajícího hřbetu mezi dvěma mělkými úžlabími asi 700 m jižně od rybníka. Má tvar nepravidelného oválu s osami o délce 30 a 20 m. Od hřbetu, na němž jsou reliéfní stopy příjezdové cesty, ho odděluje 6 m široký a 1,5 m hluboký příkop. Na sz. konci je půlměsíc rozesutého valu. Povrch tvrziště je rovný, pouze v čele je příčný 1 m vysoký val a vedle něho prohlubení. Na sz. straně se hojně nachází vypálená mazanice svědčící o dřevohlinitém charakteru zástavky. Povrchovým směrem byly získány zlomky keramiky rámcově datovatelné do 14. a 15. století. Tvrz byla zřejmě vystavěna v souvislosti s přechodem do světských rukou a zpusla již v 2. polovině 15. století, kdy připadla ke slavkovskému panství. Asi proto se v deskovém zápise z r. 1497 neuvádí /ZDB XVII, f. 10v, č. 57/.

Na západním konci Kobeřic v záhybu silnice k Šaraticím stojí v místě Na valech dvě usedlosti. Severní z nich byla dle udání majitele vystavěna v r. 1922 a dodnes obsahuje kamenný valeně klenutý sklep, který byl při stavbě objeven. Vzhledem k tomu, že při stavbě silnice v r. 1889 byly zjištěny 2 m silné zdi /Ličman 1921, 245/ a tvrz existovala ještě v 17. století /Nekuda - Unger 1981, 150/, není pochyb o jejím zděném provedení. Do dnešních dob se dochoval konec dispozice přetáté silnicí ve tvaru vyvýšeného půloválu /35 x 37 m/, jenž je lemován terénním stupněm, asi po původním okružním valu. Ukončení na východní straně není jasné, ale šířkový příkop pravděpodobně byl až východně za silnicí.

Kobeřice jsou starou vsí, kterou v r. 1236 potvrdil johanitům markrabě Přemysl a v r. 1283 je zde jmenován plebán Jindřich /CDM II, č. 278; CDM IV, 214/. Románský původ kostela je nepochybný /Výzkum 1982-1983, 81/. Po Kobeřicích se píše r. 1366 Vilém z Kobeřic, r. 1374 se připomíná tvrz, na níž zřejmě sídlil /ZDB IV, 450; CDM X, č. 220/. Datování vzniku tvrze do 14. století podporuje i keramika ze 14. století /Nekuda - Unger 1981, 151/.

L i t e r a t u r a :

Červinka, I. L. 1942: Zapomenuté hrady, hrádky a tvrze moravské. Rkp. uložený v AÚ ČSAV Brno.

Ličman, A. 1921: Vlastivěda moravská. Slavkovský okres. Brno.

Nekuda, V. 1961: Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu. Brno.

Nekuda, V. - Unger, J. 1981: Hrádky a tvrze na Moravě. Brno.

Šaurová, D. 1961-1964: První výsledky z výzkumu zaniklých středověkých vesnic na střední Moravě. VVM XVI, 97-105.

Výzkum... 1982-83: Výzkum románské architektury na Moravě III, SPFFBU F 26-27, 79-87.

Oberflächenuntersuchung von Fortifikationen in Kobeřice / Bez. Vyškov /. Der Standort der Feste der mittelalterlichen Ortswüstung Mezilesice befindet sich am Ende des bewaldeten flachen Kammes 3 km von Kobeřice. Die Niederlassung wird im Jahre 1210 erwähnt, die Feste entstand anhand der gefundenen Keramik im 14. Jahrhundert, im Jahre 1531 war sie öde. Das ovale Areal ohne Gemäuer ist vom aufsteigenden Kamm durch einen Graben getrennt.

Auf dem westlichen Rand von Kobeřice stand eine Feste, deren Überreste durch den Bau der Strasse und eines Anwesens gestört worden waren. Dabei fand man Gemäuerreste und einen gewölbten Keller. Bis heute blieb das Halboval des Wohnkernes erhalten, welches ein Plateau umläuft, das nach dem Ringwall übriggeblieben ist. In der Niederlassung, die im Jahre 1236 den Johannitern gehörte und wo eine Kirche romanischen Ursprunges ist, entstand im 14. Jahrhundert eine Feste und existierte noch im 17. Jahrhundert.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM NEZNÁMÉHO OPEVNĚNÍ V DOBŘÍNSKU /okr. Znojmo/

Miroslav Plaček, Ilodona

/Obr. 33/

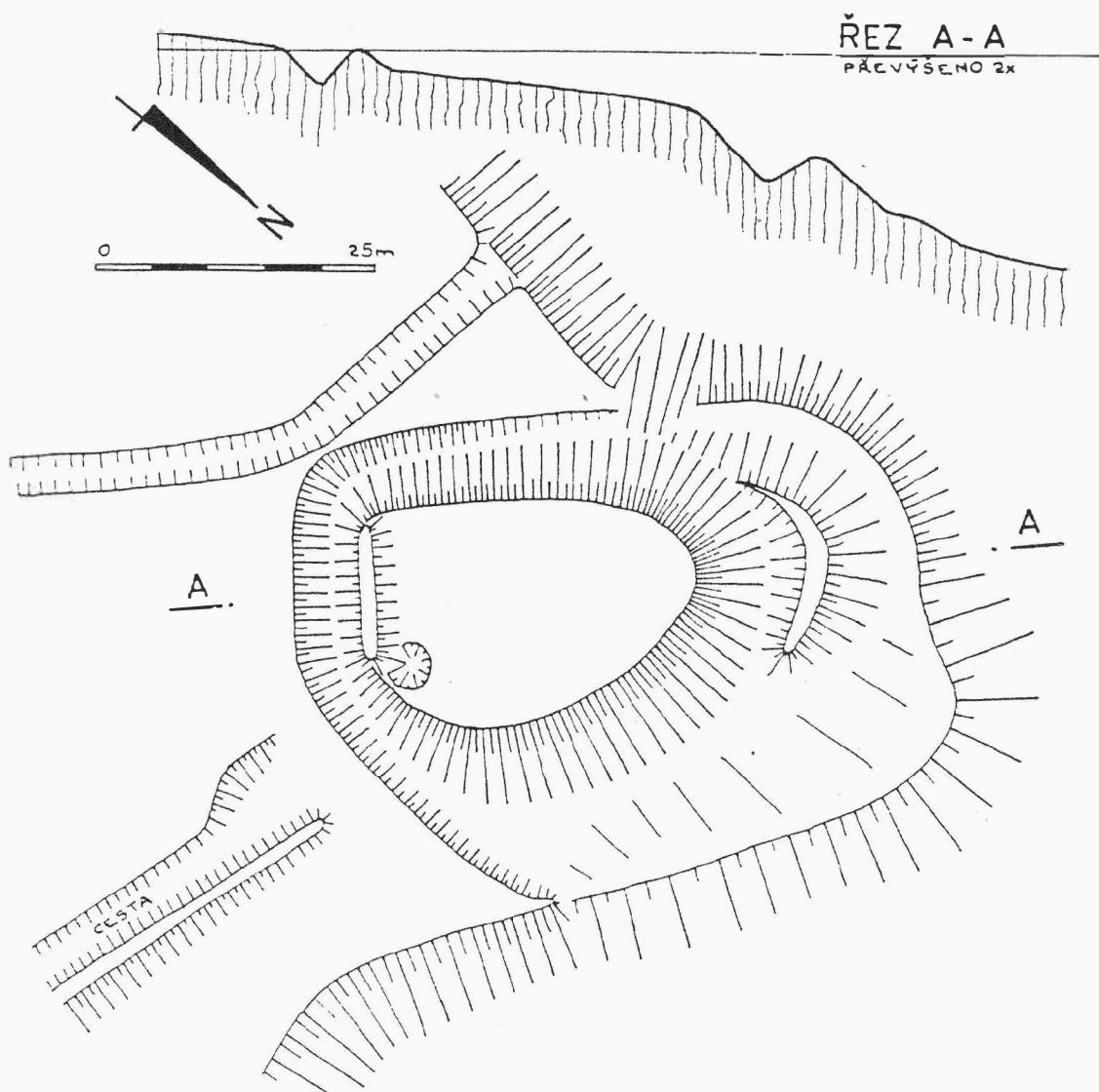
Asi 1 km jižně od obce zasahuje od vých. do údolí Dobřínského potoka krátká, ale velmi úzká a strmá ostrožna, oblékaná potokem a obrací se k východu. Na jejím konci se nacházejí náznaky fortifikace. Za příkopovitou rozsedlinou je úzký protáhlý pahorek s vyvýšeným koncem, mezi nímž a plošinou na konci ostrožny je příčný příkop 12 m široký a 2,5 m hluboký. Po jižní straně plošiny /19 x 10 m/ je ve vzdálenosti 8 m terasa, která se připojuje ke konci klesajícího jazyka za vrcholovou plošinou. Stopy zdíva ani prohlubně po zástavbě nejsou patrné a zalesněný a zatravněný povrch nedovolují ani povrchový sběr.

Ověření časové příslušnosti fortifikace a způsobu provedení je možné pouze výkopem, velikost a utváření však nasvědčují jejímu pravděpodobnému středověkému původu. Dobřínsko je také starou osadou, v níž r. 1141 patřil jeden lán znojemskému kostelu /CDI 1, č. 115/. Farní kostel se zde připomíná r. 1298, ale byl zřejmě ještě staršího původu - údajná románská věž byla zbořena v l. 1826-36 /CDM V, č. 97; Kratochvíl 1913, 156/. Dnešní stavba obsahuje bezesporu gotické části. V druhé polovině 13. století vlastnil Dobřínsko stejnojmenný feudální rod. R. 1278 se jmenuje Vícemil /CDM IV, č. 149/, r. 1298 se v listině ve prospěch templářů uvádí bratři Mikuláš, Jíram, Abel a Vícemil, z nichž poslední dva patřili ke jmenovanému řádu /CDM V, č. 97/ a jako svědek zde figuruje ještě Kadolt z Dobřínska. Mikuláš se vzpomíná ještě r. 1310, ale v polovině 14. století je již ves v jiných rukou /CDM VI, č. 38; ZDB I, 200/. R. 1358 připadla k Templářstevnu /ZDB III, 289/ a posléze k Moravskému Krumlovu. Z toho je možno usoudit, že již na počátku 14. století ztratilo sídlo v Dobřínsku opodstatnění.

Literatura:

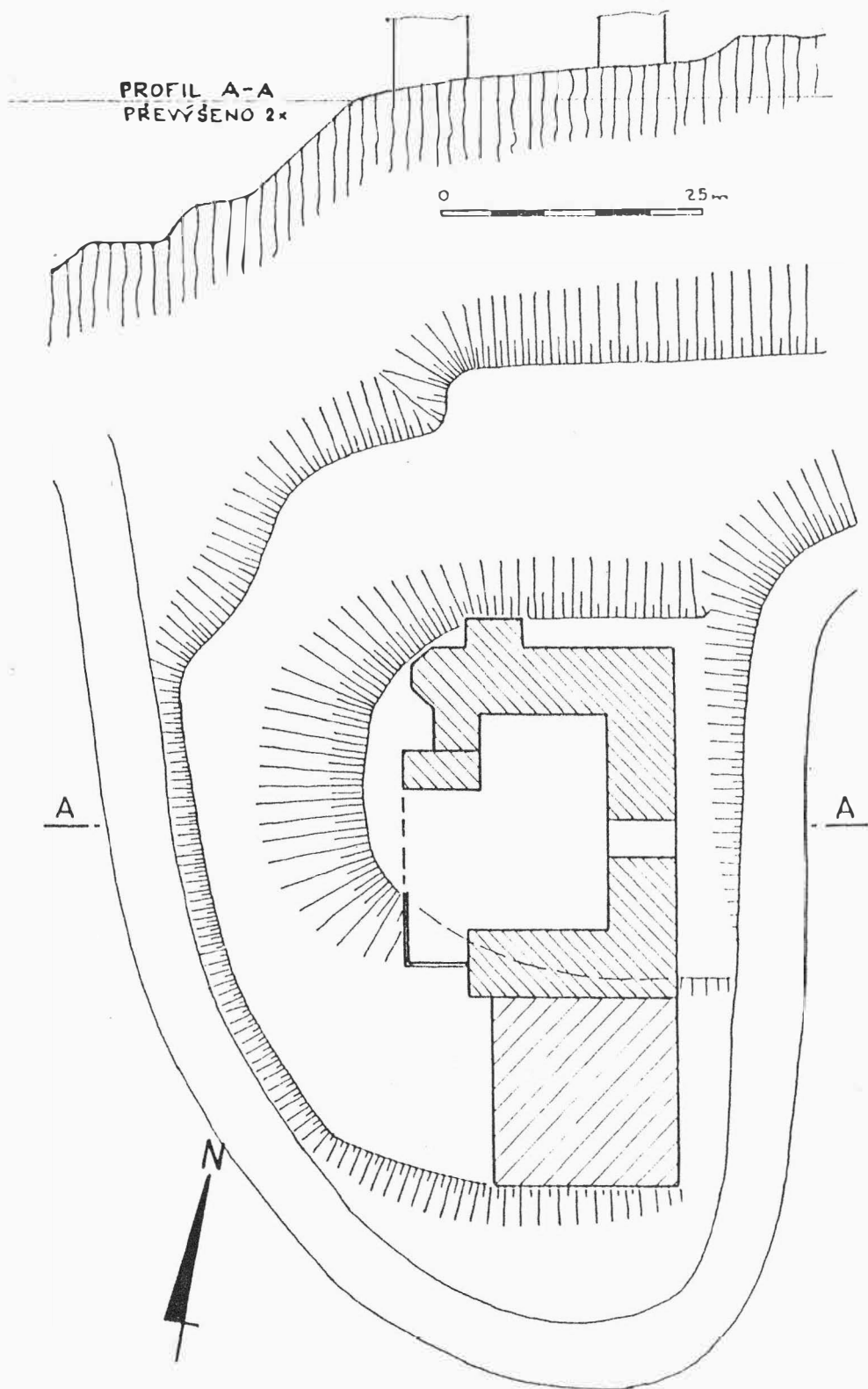
Kratochvíl, A. 1914: Vlastivěda moravská. Mor. Krumlovský okres. Brno.

Oberflächenuntersuchung einer unbekanntenen Befestigung in Dobřínsko / Bez. Znojmo /. Reste einer wahrscheinlich mittelalterlichen Fortifikation befinden sich 1 km südlich von Dobřínsko auf einer schmalen, steilen Sporenlage. Das langgezogene Oval des Kernes /ohne Gemäuer/ ist vom Nacken durch einen Quergraben abgeteilt, vor welchem noch ein kleinerer Hügel ist. In schriftlichen Quellen erscheint sie nicht direkt, jedoch Angehörige des Geschlechtes von Dobřínsko werden in den J. 1278 - 1310 angeführt.

Obr. 31.

Kobeřice /okr. Vyškov/, "Zámčisko". Terénní náčrt a řez tvrzíštěm ZSO Mezilesice. - Terrainskizze und Schnitt durch die Feste der Ortswüstung Mezilesice. Plaček, Povrchový průzkum, str. 62.

Obr. 32.

Kobeřice /okr. Vyškov/, "Na valech". Situace a řez tvrzištěm. - Situation der Feste und Schnitt.

Plaček, Povrchový průzkum , str. 62.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1988
BRNO 1991

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, Koliště 17/19
Odpovědný redaktor : Dr. J. Tejral
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : L. Trávníčková
Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské základny pracovišť ČSAV
v Brně,
technický redaktor J. Keprt
Evidenční číslo : ÚVTEL - 73332
Náklad : 450 kusů - neprodejné
Vydáno jako rukopis